

УДК 658.6

І. А. ЮР'ЄВА

ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДІВ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Запропоновано аналіз впровадження підходів соціальної відповідальності на підприємстві як напрямком забезпечення системи інформаційно-комунікаційного забезпечення підприємства, його економічної безпеки. Визначено актуальність тематики, мета та методи дослідження. Надана характеристика підходів соціальної відповідальності на підприємстві із аналізом стану показників інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. Досліджені чинники, які впливають на систему соціальної відповідальності підприємства. Зроблено висновки щодо впровадження системи соціальної відповідальності та можливості застосування цих принципів для забезпечення інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: організація, підприємство, інформація, комунікація, підприємство, управління, забезпечення, елементи, методи, підходи, соціальна відповідальність, економічна безпека.

Предложен анализ внедрения подходов социальной ответственности на предприятии как направление обеспечения системы информационно-коммуникационного обеспечения предприятия, его экономической безопасности. Определены актуальность темы, цель и методы исследования. Дана характеристика подходов социальной ответственности на предприятии с анализом состояния показателей информационно-коммуникационного обеспечения экономической безопасности предприятия. Исследованы факторы, которые влияют на систему социальной ответственности предприятия. Сделаны выводы относительно внедрения системы социальной ответственности и возможности применения этих принципов для обеспечения информационно-коммуникационного обеспечения экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: организация, предприятие, информация, коммуникация, предприятие, управление, обеспечение, элементы, методы, подходы, социальная ответственность, экономическая безопасность.

The proposed analysis of implementation of approaches of social responsibility on the enterprise as a direction of provision of ICT security of an enterprise and its economic security. Identified the relevance of the topic, aim and research methods. The characteristic approaches of the social responsibility of the enterprise with the analysis of indicators of information and communication to ensure the economic security of the enterprise. Investigated the factors affecting the social responsibility of the enterprise. Conclusions regarding the implementation of the system of social responsibility and possibility of application of these principles to provide information and communication to ensure the economic security of the enterprise.

Key words: organization, company, information, communication, enterprise, management, support, elements, methods, approaches, social responsibility, economic security.

Вступ. Сучасна організація являє собою відкриту соціально відповідальну систему, що створена із численних взаємозалежних частин, серед яких виділяють: цілі, засоби виробництва, технології, інформацію, комунікативні структури, структури, які забезпечують економічну безпеку підприємства. Задля ефективної роботи підприємства з точки зору впровадження системи соціальної відповідальності необхідно розглянути проблеми інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємства, ефективної організації та забезпечення його належного функціонування і розвитку згідно з визначеними цілями та обраною стратегією їх досягнення. Істотне місце у дослідженні посідають питання організації інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємства, управлінської праці, вирішенню конфліктних ситуацій, що підвищує рівень соціальної відповідальності на мікрорівні.

Враховуючи практичну потребу у впровадженні системи соціальної відповідальності, наявності на підприємстві певного досвіду роботи з чинниками управління виникає потреба в наданні інформаційно-комунікативної складової управлінських навичок робітників підприємства.

Актуальність теми. Сучасне підприємство повинно поєднувати у собі сучасні методи та підходи, які виокремлюють елементи інформаційно-комунікаційного забезпечення управління підприємством, соціальної відповідальності та економічної безпеки підприємства.

Впровадження елементів системи соціальної відповідальності та інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно для ефективного функціонування підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми впровадження системи соціальної відповідальності та інформаційно-комунікаційного забезпечення управління підприємством науково-практичного та методологічного характеру висвітлено в роботах багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних вчених. Значну їх кількість присвячено питанням економічної безпеки на різних рівнях. Теоретичні та практичні питання моделювання соціальних процесів та інформаційно-комунікаційного забезпечення управління підприємством знайшли відображення в роботах М.І. Камлик, С.Н. Ільашенко, А. Одінцов, В. Волошин, О. Ареф'єва, Д. Ковальов, С. Покропивний, Т. Васильців та ін.. Вклад у дослідження економічної безпеки підприємства внесли відомі вчені-економісти: Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М., В. Тамбовцев, Р. Дацків, Плетникова І. Л., В. Шликов, Кірієнко А. В.

Мета і завдання дослідження. Основною метою цієї роботи є дослідження процесу наявного рівня соціальної відповідальності та економічної безпеки підприємства складових елементів інформаційно-комунікаційного забезпечення управління підприємством, ідентифікація позитивних та негативних факторів, які впливають на фінансово-господарську діяльність

підприємства, а також побудова адекватної моделі оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

У процесі досягнення основної мети необхідно визначити та охарактеризувати існуючі підходи щодо системи соціальної відповідальності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. *Методи дослідження.* Для вирішення завдань, використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Це зокрема: *аналіз* – при виявленні особливостей економічних загроз і вдосконаленні їх класифікації, побудові багаторівневої системи складових економічної безпеки підприємства; *індукція і дедукція* – для формування висновків про стан складових на основі певних показників, що використовувалися при їх діагностиці; *системний метод* – при розгляді соціальної відповідальності та економічної безпеки підприємства, як системи, що об'єднує множини функціональних складових у єдине ціле для комплексної оцінки її рівня; економіко-математичне моделювання; статистичні, розрахунково-аналітичні методи; метод експертних оцінок.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, офіційні дані Державного комітету статистики України, фінансова та статистична звітність підприємств України, анкетні дані, одержані в ході комплексного економічного обстеження цих підприємств.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах важливою складовою стало інформаційно-комунікаційне забезпечення підприємства, яке полягає в зборі і переробці інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Передача інформації про положення та діяльність підприємства з нижнього на вищий рівень управління, комунікації й взаємний обмін інформацією між усіма його взаємозалежними підрозділами здійснюються на базі сучасної електронно-обчислювальної техніки та інших технічних засобів зв'язку, із урахуванням рівней соціальної відповідальності та економічної безпеки підприємства.

Як відомо з теорії, - інформаційно-комунікаційне забезпечення управління підприємством - це зв'язок інформації та комунікації із системами керування підприємством і управлінським процесом у цілому. Воно може розглядатися не тільки в цілому, охоплюючи всі функції управління, але й за окремими функціональними управлінськими складовими, наприклад прогнозування і планування, обліку і аналізу. Це дає можливість виділити специфічні моменти, властиві інформаційному забезпеченню функціонального управління, розкривши в то й же саме час його загальні властивості, що дозволяє направити дослідження вглиб процесу прийняття рішень [1].

Інформацію можна трактувати як сукупність відомостей, повідомлень, матеріалів, даних, що визначають потенціал знань відповідального за окремі процеси або явища, наприклад, процес забезпечення економічної безпеки підприємств.

Суть інформації становлять тільки ті дані, які зменшують невизначеність подій та цікавлять керівництво. Інформація в забезпеченні рівня соціальної відповідальності та економічної безпеки – це сума потрібних, сприйнятих і усвідомлених відомостей, необхідних для аналізу конкретної ситуації можливість, що дає, комплексну оцінку причин її виникнення та розвитку, що дозволяє визначити ряд альтернативних

рішень, з яких реально (виходячи з конкретної ситуації) знайти оптимальне управлінське рішення щодо вищезазначеного забезпечення рівней, здійснити контроль над його виконанням. [2]. Труднощі керування сучасними великомасштабним виробництвом обумовили розробку автоматизованих систем управління, що обумовило створення нового математичного апарата та економіко-математичних методів.

До організації інформаційного забезпечення системи соціальної відповідальності та економічної безпеки пред'являється ряд підходів. Це аналітичність інформації, її об'єктивність, єдність, оперативність, раціональність і ін.

Зміст першого підходу полягає в тому, що вся система економічної інформації щодо функціонування системи соціальної відповідальності та економічної безпеки підприємства незалежно від джерел походження повинна відповідати потребам керівника, тобто забезпечувати банк даних саме про ті напрямки діяльності і з тою деталізацією, яка в цей момент потрібна керівникові для всебічного вивчення економічних явищ і процесів, виявлення впливу основних факторів підвищення ефективності виробництва. Тому вся система інформаційно-комунікаційного забезпечення управління підприємством повинна постійно удосконалюватися.

Наступний підхід, організація інформаційно-комунікаційного потоку, - це єдність інформації, що надходить із різних джерел (планового, облікового та позаоблікового характеру). Із цього принципу випливає необхідність усунення відособленості і дублювання різних джерел інформації. Це означає, що кожне економічне явище, кожний господарський акт повинні реєструватися тільки один раз, а отримані результати можуть використовуватися в системах соціальної відповідальності, економічної безпеки, обліку, плануванні, контролі або аналізі.

Одна з вимог, або підходів до якості інформації - це забезпечення її порівнянності за предметом і об'єктом дослідження, періоду часу, методології вирахування показників і ряду інших ознак.

І нарешті, система інформації повинна бути раціональною (ефективною), тобто вимагати мінімуму витрат на збір, зберігання і використання даних. З одного боку, для комплексного аналізу будь-якого економічного явища або процесу потрібна всебічна інформація. При її відсутності аналіз буде неповним. З іншого боку, надлишок інформації подовжує процес її пошуку, збору і прийняття рішень. З цього випливає необхідність вивчення корисності інформації і на цій основі вдосконалювання інформаційних потоків шляхом усунення зайвих даних і введення потрібних.

Одержання інформації не є основною метою бізнесу. Цілями, як правило, можна назвати потенціал виживання, рівні соціальної відповідальності та економічної безпеки. Інформаційна система управління є кровоносною системою, що забезпечує досягнення цілей компанії шляхом доставки організованої, чітко структурованої і своєчасної інформації.

Інформація - найважливіший стратегічний ресурс бізнесу. Відсутність необхідної інформації породжує невизначеність. А в умовах невизначеності точність прийнятих рішень погіршується, рівень соціальної відповідальності та економічної безпеки падає з розширенням підприємства, глобалізацією, неминуче з'являються нові проблеми.

Бізнес на певному етапі розвитку стає недостатньо керованим. При недоліку необхідної інформації в зручній формі раптом виявляється надлишок важко порівнянної інформації, що надходить із різних підсистем. Виявляється, що для керування окремими "системами", системи соціальної відповідальності, системи економічної безпеки підприємства бракує механізму оперативної оцінки ефективності кожного з них. Крім того, нерідко відсутнє стратегічне планування усього підприємства з ефективним контролем.

Іншими словами, для успішного розвитку потрібна комплексна система соціальної відповідальності, системи економічної безпеки підприємства, інформаційно-комунікаційного забезпечення управління підприємства, що поєднує всі аспекти систем менеджменту. І це не тільки технологічні завдання. Це, по-перше, проблеми постановки регулярного менеджменту й, по-друге, - проблеми вибору і порядку впровадження потрібної комплексної системи інформаційно-комунікаційного забезпечення системи соціальної відповідальності та економічної безпеки. Існує три основні варіанти розв'язання проблеми впровадження цієї системи.

Перший шлях - розробка системи власними силами. Цим шляхом ідуть багато організацій. Дуже часто для автоматизації розрахунків застосовуються процедури, написані засобами офісних програм. Однак при ускладненні бізнесу, такі засоби перестають задовольняти, оскільки не припускають керування даними, що мають складну структуру. Створення ж повноцінної системи вимагає не тільки витрати більших засобів і часу. Необхідно ще централізоване грамотне стратегічне управління розвитком проекту. Другий шлях - придбання універсальної системи або пакета прикладних програм. Вибір систем такого роду обмежується, в основному, бухгалтерськими програмами. Причина полягає в тому, що бухгалтерський облік має чітку і консервативну методологію. Незважаючи на сучасні зміни законодавства, форми звітних документів, принципи і структура даних залишаються практично незмінними. Комерційна ж діяльність відрізняється більшою різноманітністю в різних фірмах. Сильно варіюється сама логіка роботи, причому це буває зв'язано не тільки з різними галузями або родами діяльності. Тому, універсальних пакетів для комплексної автоматизації комерційної діяльності, а не тільки бухгалтерії, небагато.

Третій шлях полягає в делегуванні функцій і повноважень з впровадження інформаційних технологій зовнішнім організаціям (аутсорсинг). Цей сучасний підхід поки рідко застосовується в українських умовах. При правильному виборі виконавця досягаються відчутні переваги:

- економія засобів за рахунок застосування рішень, ядро яких пройшло успішне впровадження в інших установах. Ціна таких систем нижче, чим у систем, розроблювальних "з нуля";
- професіоналізм виконання;
- сервісна підтримка;
- можливість розвитку системи відповідно до ускладнення бізнесу.

Існують недоліки та потенційні небезпеки:

- втрата можливості розвитку системи;
- небезпека втрати інформації через незнання внутрішньої структури даних;
- залежність супроводу від благополуччя розпорядника-виконавця.

Професійно зроблений продукт, призначений для продажу, має одну важливу якість, яка відрізняє його від поточної версії програми, розроблювальної усередині колективу-користувача. Це - функціональна працездатність та соціальна відповідальність із застосуванням елементів економічної безпеки. Щось може не влаштувати, але те, що в ньому закладене і гарантоване розроблювачем - працює.

Якщо ж система розробляється своїми програмістами, виникає спокуса перебудови системи на ходу, не розібравшись у глибинних причинах виниклої потреби. Звичайно, при наявності високопрофесійної соціально відповідальної групи програмістів усередині підприємства та при добре організованій постановці завдань, принципово можливо розв'язати проблему поділу відповідальності замовника і виконавця. Ця проблема, як і багато інших, що виникають при керуванні інформаційно-комунікаційними системами, пов'язана з менеджментом, а не з технологією.

Залучення сторонньої організації для впровадження необхідної системи дає певні зручності. Одне з них полягає в необхідності сформулювати бізнес - правила, без яких неможливо укласти договір. У деяких випадках, організація - підрядчик, що проводить установку системи, припускає, що вимоги повинні вже бути сформульовані. Існують постачальники, що пропонують комплексні рішення. Вони або проводять реорганізацію бізнес - процесів самостійно, або - залучають третю організацію, яка виступає в якості консультанта або постановника завдання. Варто відзначити, що самостійне розв'язання завдання забезпечення дієвою інформаційно-комунікаційної системи теж часто приводить до неприємностей, пов'язаних з функціонуванням системи. Багатьох проблем можна уникнути, замовляючи систему в постачальника, що працює за принципом "усе з одних рук".

Усе це підвищує інформаційно-комунікаційну безпеку результатів підприємства, і як наслідок - рівень соціальної відповідальності та економічної безпеки підприємства.

Висновки. Отже інформація, - необхідна передумова з'єднання і наступного органічного зрощення процесів праці, соціальної відповідальності, економічної безпеки та розвитку особистості. Всі підприємства повинні забезпечувати необхідний рівень соціальної відповідальності, що в свою чергу забезпечує відповідний рівень економічної безпеки. Таким чином, інформаційно-комунікаційна система повинна формуватися та удосконалюватися з обліком перерахованих вище вимог, що є необхідною умовою підвищення дієвості та ефективності управління. Ефективність аналізу може бути забезпечена тільки тоді, коли є можливість оперативно втручатися в процес виробництва за його результатами. Це значить, що інформація повинна надходити до аналітика якнайшвидше. У цьому і полягає сутність вимог та підходів до інформації - оперативність. Підвищення оперативності інформації досягається застосуванням новітніх засобів зв'язку, обробкою її на комп'ютері, що обумовлюється виробничою та технологічною структурою підприємства та забезпечує достатній рівень соціальної та економічної безпеки підприємства.

Список літератури:

1. Кириченко О. С. Сутність управління системою економічної безпеки суб'єктів господарювання / О. С. Кириченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник

наукових праць : у 2-х вип. / ПДТУ. - Мариуполь, 2012. - Вип. 1, Т. 1. - С. 265-270.

2. *Донець Л.І.* Економічна безпека підприємства [Текст]: навчальний посібник / *Л.І. Донець, Н.В. Ващенко.* - К.: Центр учбової літератури, 2008. -240с., С.134-135 3. *Іващенко О.В., Гельман В.М.* Фінансово-економічна безпека держави / *О. В. Іващенко, В. М. Гельман* // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) . - 2013. - № 2(1). - С. 121-131. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpdau_2013_2\(1\)_16.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpdau_2013_2(1)_16.pdf) 4. *Васильців Т. Г.* Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / *Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва].* - Львів: ВИДАВНИЦТВО, 2012. -386 с. 5. *Подольчак Н.Ю.* Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник / *Н.Ю.Подольчак, В.Я.Карковська.* -Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014.-268с. 6. *Столбов В.Ф., Шаповал Г.М.* Особливості управління системою фінансово-економічної безпеки будівельних підприємств / *В.Ф.Столбов, Г.М.Шаповал* // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник.- 2013.- №111.- с.103-108. 7. *Іващенко О.В., Четверіков П.М.* Система фінансово-економічної безпеки підприємства / *О.В.Іващенко, П.М.Четверіков.* [Електронний ресурс].- режим доступу:<http://www.sword.com.index/2012>. 8. Економічна безпека: навч. посіб. / За ред. *З.С.Варналія.*- К.: Знання, 2009.-647с. 9. *Мойсеєнко І.П., Марченко О.М.* Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник / *І.П.Мойсеєнко, О.М.Марченко.* - Львів, 2011. - 380 с. 10. *Кокнаєва М.О.* Концептульні основи управління фінансово-економічною безпекою підприємств торгівлі / *М.О.Кокнаєва.* [Електронний ресурс].-режимдоступу:www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/v2i3/319.pdf.- с. 319-325. 11. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / *Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В.*]. - Львів: Вид-во ЛКА, 2012. -386 с. : 12. *Іваненко О.* Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми / *О. Іваненко.* [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.dniprokniga.dp.ua/46-ivanenko-o.-viznachennja-ponjattja-sutnosti-ta.html>. 13. *Церкасевиц Л. В.* Сучасні тенденції соціальної політики в країнах Європейського союзу. - СПб., 2012. - С. 33. 14. *Келли Д.* The psychology of personal constructs . цитовано по книзі Хьелл Л., Зиглер Д. Теорії особистості. Основные приложения, исследования и применения. СПб.: Питер, 2011 г. - 608с.

References (transliterated)

1. Kyrychenko O. S. Sutnist' upravlinnya systemoyu ekonomichnoyi bezpeky sub"yektiv hospodaryuvannya / O. S. Kyrychenko //

Надійшла (received) 18.05.2016

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Впровадження підходів соціальної відповідальності в інформаційно-комунікаційному забезпеченні економічної безпеки підприємств / І. А. Юр'єва, // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). - Х.: НТУ „ХПІ”. - 2016. - № 28(1200) - С. 75-78. Бібліогр.: 14 назв. - ISSN 2519-4461

Внедрение подходов социальной ответственности в информационно-коммуникационном обеспечении экономической безопасности предприятий / И. А. Юрьева, // Вестник Национального технического университета „Харьковский политехнический институт» (экономические науки). - Х.: НТУ „ХПИ”. - 2016. - № 27(1200) - С. 75-78. Библиогр.: 14 назв. - ISSN 2519-4461

The introduction of approaches of social responsibility is in of informatively-communication providing of economic security of enterprise / L. A. Yuryeva // Bulletin of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences). - Kharkiv: NTU "KhPI". - 2016. - № 28(1200) - P. 75-78. Bibliogr.: 14. - ISSN 2519-4461

Відомість про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Юр'єва Ірина Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків; тел.: (050) 630-66-33; e-mail: yuryeva.irina@i.ua.

Юрьева Ирина Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», г. Харьков; тел.: (050) 630-66-33; e mail: yuryeva.irina@i.ua.

Yuryeva Iryna Anatyevna – Candidate of Economic Sciences (Ph. D.), Docent, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv Docent, (050) 630-66-33; e-mail: yuryeva.irina@i.ua.